

MAKSYMILIAN MELOCH

SPRAWA WŁOŚCIAŃSKA
W POWSTANIU
LISTOPADOWYM

Kolekcja
Emila Kornasia

GEBETHNER I WOLFF — WARSZAWA

	Sir.
Przedmowa	5
Wstęp	9
Sprawa włościańska w epoce rozbiorów. Zarządzenia władz Księstwa Warszawskiego dotyczące sprawy włościańskiej. Przemiany w rolnictwie w latach 1815 — 1830: wzrost elementów kapitalistycznych w gospodarce folwarczej a położenie ekonomiczne chłopów. Przebieg tych procesów i ich oddziaływanie na ludność włościańską w województwach póln.-zach. (mazowieckie, kaliskie, płockie) i póln.-wschodnich (krakowskie, sandomierskie, lubelskie). Stosunek rządu do chłopów w latach 1815 — 1830: ciężary państwowe oraz zarządzenia administracyjne. Rola ministra Lubecckiego. Społeczeństwo i opinia publiczna wobec sprawy włościańskiej. Organizacje tajne a chłopów. Wolnomularstwo Narodowe, Spisek Podchorążych. Analogie z współczesnymi ruchami tajnymi. Reakcja chłopów na przeobrażenia gospodarczo-społeczne wsi. Charakter i przebieg wystąpień chłopskich.	
Rozdział I	36
Wieś w czasie wybuchu powstania. Pierwsze poruszenia chłopskie po 29-ym listopada. Oddziaływanie rządu na teren chłopski; duchowieństwo, władze wojskowe. Projekty obywateli w sprawie włościańskiej. Pierwsze ulgi dla chłopów. Zachowanie się chłopów wobec nowych ciężarów. Gwardia Ruchoma, jej organizacja i zaopatrzenie. Ocena tej formacji. Zajścia przy organizowaniu Gwardii Ruchomej w woj. augustowskim. Zbiegostwo do Prus. Zaburzenia w obwodzie kalwaryjskim i mariampolskim. Dezercja z Gwardii Ruchomej w Kaliskim. Kujawy. Wrocie zachowanie się kolonistów Niemców i ich wpływ na chłopów. Zaburzenia na terenie Ciechanowa i Nasielska. Pozytywny stosunek chłopów do powstania na Lubelszczyźnie. Wpływ położenia ekonomicznego chłopów na ich stosunek do powstania.	
Rozdział II	71
Akcja radykałów w sprawie włościańskiej: argumentacja i postulaty. Walka z systemem pańszczyźnianym, projekty czynszo-	

wania. Oblicze społeczne obozu radykalnego. Analogia z dekabry-
stami w sprawie włościańskiej. Przemiany gospodarcze a program
radykałów. Dobra narodowe. Sytuacja polityczna powstania po
bitwie grochowskiej. Sytuacja wsi. Interesy skarbu. Pańszczyzna
jako przeszkoda w rozwoju ekonomicznym Królestwa.

Projekt reformy rządowej i komisji sejmowych. Ocena pro-
jektów przez prasę. Analiza projektu reformy. Stosunek sejmu
do reformy: walka o utrzymanie projektu. Dyskusja szczegółowa:
Roman Sołtyk, Jan Olszaniecki i jego projekty, Konstanty
Świdziński. Walka wokół § 3 o przymus czynszownictwa w do-
brach narodowych. Sposób obliczania i wysokość czynszu. Sprawa
procentu amortyzacyjnego. Opłacanie czynszu, wpisanie praw wło-
ścian do ksiąg hipotecznych, podział gruntu. Stanowisko Wołow-
skiego wobec projektu. Służebności i propinacja. Losy § 10-go:
wypuszczenie folwarków na czynsz chłopom.

Projekt reformy po zmianach dokonanych w małym komple-
cie.

Walka z projektem poza sejmem. Głosy reakcyjne w obronie
pańszczyzny.

Projekt reformy w świetle różnych opinii.

Rozdział III 133

Sytuacja na wsi wiosną 1831 r. Opór chłopów przeciwko pań-
szczyźnie. Chłopi w straży bezpieczeństwa. Dezercja z armii re-
gularnej; analiza list dezerterskich.

Sytuacja w województwie krakowskim. Bunt chłopów w obwo-
dzie olkuskosiewierskim. Przeciwdziałanie ze strony rządu: ode-
zwy i instrukcje.

Akcja filantropijno-społeczna: Towarzystwo Przyjaciół Wło-
ścian. Pospolite ruszenie: projekt pierwotny, organizacja przepro-
wadzona przez władze rządowe. Zasady i akcja propagandowa.
Rosjanie a pospolite ruszenie.

Sprawa powinności chłopów powołanych do służby wojskowej.
Rozruchy na wsi: gmina Chechło.

Ocena możliwości i roli pospolitego ruszenia.

Indeks nazwisk 170